

Franz Kafka

În colonia penitenciară

Traducere și studiu introductiv
de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

CUPRINS

Eu nu sunt nimic altceva decât literatură
(studiu introductiv de Lucian Pricop)

7

Notă asupra ediției

39

ÎN COLONIA PENITENCIARĂ

43

Eu nu sunt nimic altceva decât literatură

Într-o scrisoare adresată editorului său, Kurt Wolff, datată 4 septembrie 1917, Franz Kafka refuză publicarea nuvelei *In der Strafkolonie* [*În colonia penitenciară*], localizând în paginile de final ale textului unele erori de construcție, improvizații care ar fi afectat întregul:

„În ce privește *der Strafkolonie*, există poate o neînțelegere. Eu n-am pretins niciodată cu inima cu totul deschisă publicarea povestirii. Cu două sau trei pagini înainte de sfârșitul ei sunt niște cârpe, faptul că ele există acolo arată o deficiență mai serioasă, undeva, acolo, e un vierme care face să fie găunos însuși plinul povestirii.“¹

¹ Franz Kafka, *Opere complete*, vol. 4, *Scrisori*, Editura Univers, București, 1998, p. 146. Pentru acuratețea mesajului, reiau aici un fragment din originalul scrisorii: „Hinsichtlich *der Strafkolonie* besteht vielleicht ein Mißverständnis. Niemals habe ich aus ganz freien Herzen die Veröffentlichung dieser Geschichte verlangt. Zwei oder drei Seiten kurz vor dem Ende sind Machwerk, ihr

Autodiagnosticul violent „Machwerk“ (cârpeli sau făcătură) se bazează pe o înțelegere particulară a acestei proze, pe care o invocă în vederea cauționării amânării publicării:

„Oferta dumneavoastră de a face să apară istorisirea în același fel cu *Medicul de țară* [*Ein Landarzt*] este, firește, foarte atrăgătoare și mă flatează într-o asemenea măsură, încât mă face să mă simt aproape fără apărare – cu toate acestea, vă rog ca, cel puțin pentru moment, să n-o publicați. Dacă v-ați situa în punctul meu de vedere și ați vedea povestirea cum o văd eu, n-ați mai recunoaște în rugămintea mea vreo consecvență de vreun ordin special. De altfel, dacă puterile mă vor mai susține măcar pe jumătate, veți primi de la mine lucrări mai bune decât *În colonia penitenciară*.“²

Kafka intervine pe textul care era în manuscris de câțiva ani, fiind elaborat în octombrie 1914. Abia în octombrie 1919 este tipărit într-o formă remaniată.

Relația sa cu această proză are o istorie bogată: Kafka a citit public *În colonia penitenciară* în

Vorhandensein deutet auf einen tieferen Mangel, es ist da irgendwo ein Wurm...“

² Franz Kafka, *Opere complete*, vol. 4, ed. cit, p. 146.

2 decembrie 1914³; iar în noiembrie 1916 repetă lectura la Galeria Goltz din München.

Manuscrisul bătut la mașină era pregătit încă din aprilie 1915, fiindu-i trimis lui Kurt Wolff în vara anului 1916. Tot atunci, într-o scrisoare, Kafka pledează pentru publicarea separată a *Das Urteil* [Verdictul] și a *In der Strafkolonie*, nefiind de acord cu tipărirea lor împreună: „Dacă *Verdictul* și *În colonia penitenciară* ar putea să apară împreună în seria «Sfârșitul lumii», asta-i o întrebare care nici nu intră poate în discuție, căci e sigur că, de fapt, *În colonia penitenciară* ajunge din belșug pentru un mic volum separat, chiar și după criteriile propuse în scrisoarea dumneavoastră. Aș mai putea adăuga doar că *Verdictul* și *În colonia penitenciară* ar reprezenta, după cum simt eu, doar o legătură neplăcută.”⁴

Autorii *Enciclopediei Franz Kafka*⁵ sugerează că amânarea publicării povestirii ar fi avut și alte cauze, pe lângă impresia scriitorului că finalul ar fi ratat.

³ „După-masă la Werfel cu Max și Pick. Le-am citit *Colonia penitenciară*; nu tocmai nemulțumit, exceptând greșelile prea evidente și de neînlăturat.” (Franz Kafka, *Jurnal*, traducere de Radu Gabriel Pârvu, Editura Rao, București, 2006, p. 423.)

⁴ Franz Kafka, *Opere complete*, vol. 4. *Scrisori*, ed. cit., p. 136.

⁵ Richard T. Gray, Ruth V. Gross, Rolf J. Goebel, Clayton Koelb, *A Franz Kafka Encyclopedia*, Greenwood Press, Westport, Connecticut, 2005, p. 134.

Notă asupra ediției

Pentru această nouă traducere în limba română a prozei lui Franz Kafka, *In der Strafkolonie* (publicată pentru întâia oară în 1919 la Kurt Wolff Verlag din Leipzig), am utilizat textul din din 1996, inclus în *Drucke zu Lebzeiten*, Wolf Kittler, Hans-Gerd Koch și Gerhard Neumann, editori, Fischer Taschenbuch Verlag, Frankfurt am Main. Am beneficiat de unele dintre soluțiile traducerilor precedente în limba română, realizate de Mircea Ivănescu (Franz Kafka, *Opere complete*, vol. 1, *Proză scurtă*, Editura Unvers, București, 1996, pp. 111-136) și de Radu Gabriel Pârvu (Franz Kafka, *Opera antumă*, Editura Rao, București, 1996, pp. 131-160). De asemenea, am consultat ediția critică în limba engleză: Franz Kafka, *The Complete Stories*, Translated by Willa and Edwin Muir, in Ed. Nahum, N. Glatzer, Schocken Books, New York, 1995, pp. 140-167 și traducerile în limba franceză ale lui Alexandre Vialatte (Franz Kafka, *La colonie pénitenciere et autres récits*, Gallimard, Paris, 1969) și Bernard Lortholary (Franz Kafka, *La colonie*

pénitenciere et autres nouvelles, Editions Flammarion, Paris, 1993).

Pentru accesul la o bibliografie critică la zi, le sunt îndatorat cărților publicate de Gabriela Glăvan (*Revizitări moderne. Povestirile lui Franz Kafka*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2016) și Iulian Băicuș (*Semnat Kafka. Monografie critică*, Editura Eikon, București, 2018), iar lui Dan Flonta pentru înțelegerea unor nuanțe de poetică a traducerii.

Am optat pentru traducerea fidelă a titlului din ediția princeps (*In der Strafkolonie*) care conține prepoziția „În“, cu toate că în jurnal și în corespondență, Kafka face trimiteri la povestire în care lipsește deicticul spațial introductiv „In“.

L. P.

FRANZ KAFKA
IN DER STRAFKOLONIE

1919

KURT WOLFF VERLAG, LEIPZIG

Pagina de gardă a ediției princeps:
Franz Kafka, *In der Strafkolonie*, Kurt Wolff Verlag,
Leipzig, 1919.

ÎN COLONIA PENITENCIARĂ

- Este un aparat deosebit, spuse ofițerul călătorului cercetător și privi într-un fel admirativ aparatul, care-i era bine cunoscut. Călătorul părea că acceptase doar din politețe invitația comandantului de a asista la execuția unui soldat, condamnat pentru nesupunere și pentru ofensă adusă superiorului. Probabil că nici în colonia penitenciară nu exista prea mult interes pentru această execuție. Cel puțin în această mică vale, adâncă și împrejmuată de povârnișuri golașe, nu mai erau de față, în afară de ofițer și călător, decât condamnatul – un bărbat cu fălci proeminente și abrutizat, cu părul în dezordine și fața răvășită – și un soldat; acesta ținea în mână un lanț greu care se continua cu lanțuri mai mici, cu care condamnatul era strâns legat de glezne, de mâini și de gât, și care erau prinse între ele prin alte lanțuri de legătură. De altfel, condamnatul avea o expresie de câine supus, încât îți crea impresia că-l poți lăsa să umble liber pe

delușoarele din jur și că, pentru a începe execuția, nu trebuia decât să fluieri ca el să vină de îndată.

Călătorul se preocupa prea puțin de aparat și se plimba înainte și-napoi în spatele condamnatului cu evidentă lipsă de interes, în timp ce ofițerul se îngrijea de ultimele pregătiri, când intrând sub aparatul îngropat adânc în pământ, când urcându-se pe o scară, pentru a cerceta părțile superioare. Era o treabă pe care ar fi putut-o lăsa în seama unui mecanic, dar ofițerul o îndeplinea cu abnegație, fie pentru că era un adept convins al acestui aparat, fie pentru că această chestiune nu se putea încredința altcuiva.

– Acum, totul e pregătit! strigă acesta dându-se jos de pe scară.

Era nespus de obosit, respira din greu cu gura larg deschisă și-și așezase două batiste fine, de damă, pe sub gulerul uniformei.

– Totuși, uniformele astea sunt prea greoaie pentru tropice, spuse călătorul în loc să se intereseze de aparat, așa cum se aștepta ofițerul.

– Desigur, răspunse ofițerul și-și spală mâinile murdare de ulei și unsoare într-o găleată cu apă aflată alături, dar ele reprezintă țara; nu vrem să ne pierdem patria. Uitați-vă la acest aparat, adăugă el de îndată, ștergându-se pe mâini cu o cârpă și arătând în același

timp spre mașină. Până nu de mult încă era nevoie să facem totul cu mâna, dar acum funcționează complet de la sine.

Călătorul dădu din cap, ascultându-l pe ofițer. Acesta încercă să prevină vreun accident și spuse:

– Firește că se întâmplă și lucruri neprevăzute; sper, însă, că azi nu va apărea niciunul; totuși, e bine să le avem în vedere și pe acestea. Aparatul trebuie să funcționeze douăsprezece ore fără oprire. Dar, chiar dacă intervin unele incidente, ele sunt minore și vor fi înlăturate de îndată.

– Nu vreți să vă așezați? întrebă el într-un final și scoase, dintr-o stivă de scaune de trestie, unul pe care-l oferă călătorului; acesta nu putu să refuze.

Stătea acum la marginea unei gropi, în care aruncă o privire grăbită. Groapa nu era adâncă; pe una dintre laturi, pământul săpat fusese așezat grămadă, pe cealaltă se afla aparatul.

– Nu știu, reluă ofițerul, dacă domnul comandant v-a prezentat deja aparatul.

Călătorul făcu din mână un gest neclar; ofițerul nu aștepta altceva pentru a începe să prezinte chiar el aparatul.

– Acest aparat, spuse el și se sprijini cu mâna de o manivelă, este o invenție a fostului nostru comandant.

Am lucrat împreună cu el de la primele experiențe și am participat la toate etapele, până când aparatul a fost realizat cu totul. Meritul invenției e al lui, doar al lui. Ați auzit de fostul nostru comandant? Nu? Ei bine, cred că nu exagerez dacă vă zic că organizarea acestei colonii penitenciare este opera sa. Noi, prietenii lui, am știut chiar în clipa morții sale că organizarea acestei colonii este cu totul perfectă, că – pentru mai mulți ani – succesorul său nu va avea cum să modifice nimic, chiar dacă ar gândi mii de alte planuri. Previziunea noastră a și ajuns să se îndeplinească; noul comandant a trebuit să înțeleagă asta. E mare păcat că nu l-ați cunoscut pe fostul comandant! Dar, se întrerupse singur ofițerul, eu pălăvrăgesc, iar aparatul lui se află aici, chiar în fața noastră. După cum vedeți, este alcătuit din trei părți. În timp, s-au stabilit, pentru fiecare din ele, denumiri, să zicem, populare. Partea de jos a fost numită patul, cea de sus desenatorul, iar aceasta, care e suspendată, de aici, de la mijloc, se numește grapa.

– Grapa? întrebă călătorul. Nici măcar nu ascultase cu atenție, pentru că soarele dogorea tare în această vale în care nu era deloc umbră și nu reușea să-și adune gândurile.